

MICHELA MURGIA

INSTRUCCIONS
PER FER-SE FEIXISTA

Empúries

Michela Murgia

Instruccions per fer-se feixista

Traducció de Mercè Ubach

Editorial Empúries
Barcelona

Títol original: *Istruzioni per diventare fascisti*

© 2018 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torí
Publicat d'acord amb Agenzia Letteraria Kalama, Càller

Primera edició: abril del 2019

© de la traducció: Mercè Ubach i Xavier Rodrigo, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialemipuries.cat

Fotocomposició: Realització Planeta
DIPÒSIT LEGAL: B. 4.921-2019
ISBN: 978-84-17016-90-6

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TORNAR A COMENÇAR

Per convertir-se en feixista el primer pas és arraconar la paraula *líder* tal com s'entén en els sistemes democràtics. Cap democràcia, en l'aspiració a la utopia de ser tots iguals, ha pogut evitar mai la contradicció d'organitzar la igualtat de manera jerarquitzada. Els demòcrates també saben que resulta indispensable un guia superior, però pretenen que l'elegeixen i el controlen amb tants i tants vincles i lligams que al final la persona que els hauria de guiar resulta que és el més impotent de tots. La democràcia s'ha apoderat del ric concepte de guia que s'amaga darrere la paraula *líder* –en alemany *Führer*– i l'ha desfigurat fins a fer-la a imatge i semblança seva. Així, allò que en principi era carismàtic i plenipotenciari ha acabat adoptant la forma d'un representant temporal sense substància, subjepte a tots els vents electorals i obligat a la vergonya d'haver de ser votat, a més a més de les eleccions, fins i tot en el si de la seva pròpia formació política. En diuen «primàries», d'aquestes consultes demencials, però el que se n'obté en realitat sempre és secundari, perquè la força obtinguda de les bases és massa muta-

ble: avui tens el consens, i demà ja no el tens. Això fa que tot sigui inestable, i la inestabilitat de govern és el primer defecte de la democràcia.

Quina és l'alternativa de llenguatge que pot oferir el feixisme al concepte confús i tou de *líder*? Molt fàcil: és el cap, el cabdill. No es tracta de canviar de paraula; de fet, podem continuar dient-ne líder tranquil·lament, però és important que quedi clara la diferència entre les dues funcions. El líder inspira i assenyala un camí a seguir, però presenta el gens petit inconvenient que, en democràcia, les persones poden no seguir aquest camí. I si es convencen que poden no seguir-lo, podeu estar segurs que no el seguiran. Un líder que pot ser posat en discussió no té cap poder real. En canvi, un cap de debò no negocia. Ordena el camí, la direcció, i és el primer que l'agafa, mostrant-se capaç de conquerir alguna cosa que es troba sempre un metre més enllà de la mirada dels que el segueixen. La inspiració és bonica i tot el que vulgueu, però és un assumpte de poetes, no de polítics: al capdavant del govern es necessita algú que sigui decidit en els actes i que no tingui cap vacil·lació a l'hora d'arrossegar els seus seguidors, d'abatre els obstacles amb tots els mitjans al seu abast.

El problema del líder democràtic és que discuteix amb les diferències d'opinió i les legitima com si fossin les seves iguals, i així –justament quan ha de prendre decisions– els dissidents posen en dubte la seva legitimitat. En canvi, el cap o cabdill és franc, lleial, no fa veure que té en compte els milers de dissenti-

ments que sorgeixen al voltant de qualsevol persona amb un cert poder, i per aquest motiu les seves decisions no són negociables. Manant, pot guanyar o perdre, però sigui com sigui el cap és obeït, perquè els que no obeeixen estan minant per la base les possibilitats d'arribar a una victòria real. La diferència entre el demòcrata sense substància i el cap rau aquí: el cap no discuteix, perquè si hagués de perdre el temps discutint amb qui no pensa com ell en un país on tothom es considera entrenador nacional, quan podria prendre les decisions oportunes?

El segon avantatge de tenir un cabdill és la rapidesa a l'hora d'actuar. Tenir al lloc de comandament el detentor d'una quota major de llibertat de decisió garanteix un estalvi enorme de temps en la posada en pràctica de les decisions que convenen: com menys gent hagi de consultar, abans haurà pres una determinada resolució. Com més representatives siguin les democràcies de totes les minories polítiques, més lenta serà l'actuació de l'executiu, la qual cosa serà percebuda pel poble com un immobilisme insuportable. Però si el poble triga massa temps a comprendre que la culpa d'aquesta ineficiència és la lentitud democràtica, convindrà aprofitar totes les ocasions per denigrar el parlamentarisme, sobretot en la seva forma proporcional, i proposar com a solució de major eficiència el presidencialisme, per exemple. Caldrà fer lleis electorals que afavoreixin la concentració de

vots en figures individuals fortes per polaritzar el consens, o almenys bipolaritzar-lo. Resultarà fonamental reduir, o més ben dit arranar del tot, les autonomies territorials, també amb les reformes constitucionals oportunes, de tal manera que les decisions estructurals es prenguin en un règim en què les confrontacions hi siguin absents o reduïdes a la mínima expressió.

Reduir el nombre d'espais de participació des de baix (seccions dins un partit, comissions, comitès, consells de diversa índole) és útil per confirmar la idea que qui governa ha d'actuar amb la màxima llibertat possible, perquè, si no, no farà res de bo. Poden caldre anys, però una vegada restablert el sentit del cabdill, aquest actuarà amb la mateixa força que ens fa estimar els herois i ser fans de personatges públics, que s'erigeixen en models no d'inspiració («m'agradaria actuar com ell»), sinó d'aspiració («voldria ser ell»). Per això és important continuar repetint que els òrgans de negociació democràtica són inútils entre bancs burocràtics on no es decideix mai res. A còpia de sentir-ho dir, serà natural per a tothom arribar a la conclusió que la concentració de poder a les mans d'un home fort que sap el que convé seria molt més eficaç que fer expressar contínuament sobre bajanades un país dèbil.

També cal considerar l'aspecte econòmic. És evident que tenir un sol home al capdavant costa molt menys

que no pas tenir un líder obligat a confrontar-se continuament amb els seguidors. En efecte, la democràcia, com que té molts nivells de control i de confrontació entre posicions diferents, necessita que totes les diferents posicions estiguin representades, la qual cosa, a més de fer perdre el temps, requereix pagar nombrosos representants del poble. En canvi, el cabdill surt econòmic, perquè decideix tot sol o amb poquíssims homes de confiança. Tant se val que en digueu cercle màgic d'escollits, consell de savis o gabinet de persones de confiança: el cas és que com menys persones decideixen, menys n'hem de pagar. Si els temps actuals estiguessin prou madurs per anomenar les coses pel seu nom, caldria admetre que el sistema menys costós en termes absoluts és la dictadura, atès que només es paga una persona. Però com que nosaltres encara som lluny d'aquest nivell de virtuosa administració dels recursos, concedir-nos un cabdill que decidís amb poques persones ja seria un bon pas endavant en la reducció dels costos actuals.

Mentrestant, continuar fent notar que l'administració democràtica surt molt cara serà útil per crear les condicions per eliminar-la. Recordar tot el que paguem als parlamentaris, demanar sense treva la reducció dels seus salaris, de les escortes que porten, de les seves pensions vitalícies i de tota forma de finançament dels partits és una pràctica que garanteix un consens transversal, perquè tothom està convençut que els polítics ens costen massa diners. A còpia de repetir-ho, fins i tot entre els demòcrates quallarà la

idea que el que costa massa en realitat és la democràcia mateixa.

Amb tot, el principal avantatge de tenir un cabdill comparat amb el fet de tenir un líder és un altre: qui governa conforma els governats a imatge i semblança seva, activant un procés mitjançant el qual l'un i els altres al cap d'un temps acaben assemblant-se. El poble amb un líder serà bel·licós, pretindrà ser escoltat, discutir les decisions que no li agraden, intentarà que no s'arribi a un consens, serà irrespectuós envers l'autoritat, sortirà als carrers per queixar-se, no serà agraït ni obedient. El poble que ha invocat el cabdill, en canvi, és confiat i s'entrega, reconeix que qui pren les decisions té més visió que ell, no posa contínuament pals a les rodes i, si surt al carrer, és per donar suport i aplaudir qui té el feixuc i generós deure de manar.

El poble que reconeix un cabdill viu més serè i confiat, i obeeix el desig de tenir un patró que secretament s'amaga en tots i cadascun de nosaltres, aquella «aspiració a l'u» la força de la qual ni tan sols Étienne de La Boétie va poder negar quan, al segle XVI, posava en guàrdia els pobles contra el risc, com ho expressava ell, de la dictadura. En el seu *Discurs sobre la servitud voluntària*, De La Boétie deia que «cada vegada que conjuguem en singular la pluralitat social ens afanyem a afavorir la tirania». Tant de bo fos veritat! La trista realitat és que es tracta d'un objectiu a hores d'ara utòpic per a un feixista contempo-

rani. S'han acabat els temps en què un *duce*, un rei o un tribú podien governar tots sols i en pau tot un poble. Però l'«aspiració a l'u» pot ser explotada per limitar si més no en part el pluralisme i podar una mica les institucions democràtiques, reduint fins on sigui possible les forces en acció. Una vegada educat el poble a reconèixer-se en un cabdill, el segon pas és mantenir el consens a través d'una comunicació eficaç i tan banal com sigui possible. Banal, sí, ho heu entès bé.